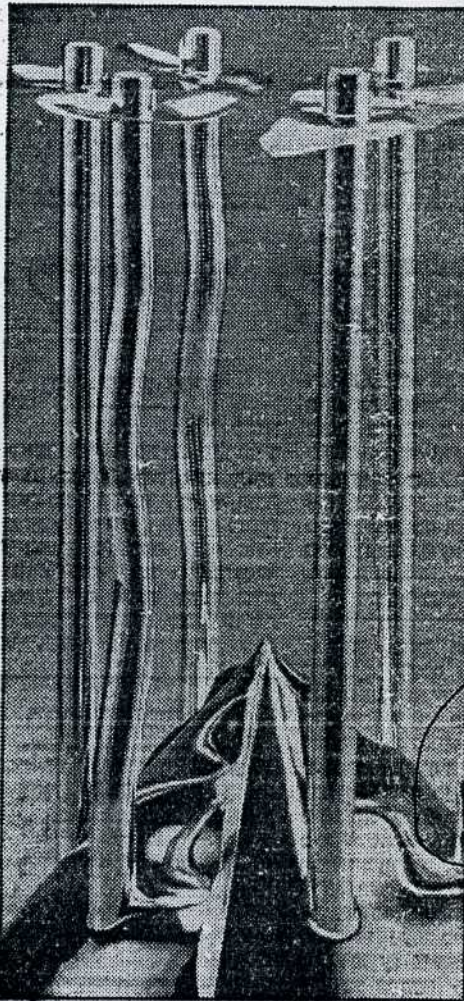

טעם יהודי מוזר

אמנות פלסטית / ציונה שמשי

אריה אופיר, מטרת כסף. מרענן את מילון הצורות

הסתכלות מקרוב - מה שמחייב וחילה על הרצפה. קודש קודש אבל למה לחולץ? באתי לברך ויצאתי עצובה מאוד.

תערוכת 'יודאיקה כאן ועכשיו' שנפתחה אתמול במוזיאון ישראל. אוצרת איריס פישודף נדהמתי לגלות במידע שנמסר עלי רשתת השיווק, שגרות שכתה המוצר הנגנב ביותר בסופרמרקטים. פמוטיפאר בהם נקבעים הגרות הגנובים האלה הם כבר יודאיקה. מאז שאביזרים ותשמישי הקדושה הפסיקו להיות חפצים בסיסיים המצויים בכל בית, והפכו לאוביקטים מפוארים שמשפחות מתגאות בהם ואמנים רבים מתפרני סים מהם, חל תהליך של דלדול בכיצועים. אם עשקה קבין של טעם מחור ידרו לעולם, תשעה ממנו נתנו באגף היודאיקה.

תולדות עיצוב החפצים האלה קשורים קשר אמיץ במנהגי הקהילות השונות ובאיזורים הגיאוגרפיים בהם נוצרו. בהשפעת הסביבה הנוצרית יצרו הרבה אמנים יהודים סגנונות ספיליים. לעומתם מוצרים פשוטים מקהילות דלות נפלאים במקוריותם ובערכם העיצובי.

שני האולמות בהם יוצגו תערוכות מתחלפות באגף היודאיקה החדש במוזיאון ישראל נתכבו אתמול בתערוכות 'יודאיקה כאן ועכשיו'. נעשה כאן מעשה של יזמרה בני תינת הגדרה ערכית (שהיא תובתו הראשונה והבסיסית של מוזיאון) לחפצי קודש הנוצרים היום בארץ, בין שהם מיוצרים באופן תעשייתי בסדרות ובין שהם חפצים יחודיים שאין סיבה לחזור עליהם לעולם, ולא רק בזכות תר-פעמיותם הביצועית.

מוצגים בה אוביקטים המוכרים מתערוכות קודמות. כד כבי העיצוב הקבועים בנושא, שלא בהכרח מחדשים כל הזמן. כלולים בה גם מקרים מיוחדים של אמנים הנוגעים באופן חד פעמי ביודאיקה. הקרמיקה של שטרייכמן וגר שוני, או פסלי הבשמים של אופק אינם שייכים בשום אופן לתצוגה שכזאת. זהו היכוד בכוח של 'אפרופו יודאיקה' כמה מבין המעצבים המציגים בתערוכה הם אכן טובים מאוד, והם הכוכבים האמיתיים של עיצוב חפצי היודאיקה בארץ. אריה אופיר, למשל, אינו טורח לחדש חידושים, אך מצליח לרענן את מילון הצורות שלו ולהוסיף מדי פעם הגדרות משמחות בנושא הפמוטים והחנוכיות, וכן מנצל של טכנולוגיות ייחודיות. לעומתו מוכרים למי שעוקב אחרי הנעשה בנושא, הנסיונות הנואשים של כמה מעצבים לחזור על הצלחות קודמות שלהם בשינויים קלים ובהתחכמות.

המעבדה בנויה מתערוכות נושאים, ובתוכה שתולים איים של יוצרים. לוח המזוזות מרגיש את רמיונם של היר צרים, לנוכח הנסיונות הנואשים של עיצוביתר עד כדי התחכמות מצד המעצבים. מדהים כמה אפשר להעמיס על מצרך היסוד הזה.

עיצוב התערוכה מחור וכך גם רבים מהמוצגים. המעצבת הלנה חמו בחרה להנחית את המוצגים, שברוך כלל משתמשים בהם על שולחן, על בסיסים גמובים - והו מטרד צורני אמיתי. רבים מהפריטים דורשים

לד
לד
לד